

## 1. Увод

Пројекат *Локалне културне политике* представља анализу стања у култури и начина спровођења културних политика у локалним заједницама у Србији. Основна идеја Пројекта је оснаживање локалних културних капацитета и подршка процесу децентрализације у области културе.

Испитивање стања у култури је спроведено у свим локалним срединама са статусом града (изузев Београда, главног града, и Новог Сада, главног административног центра Аутономне покрајине Војводине, који захтевају другачију методологију истраживања). Тачније Пројекат је обухватио 21 град у Србији величине од 66.000 до 251.000 становника који су уједно и седишта округа<sup>1</sup>, односно стожери културе у датом округу.

Истраживањем су обухваћени, с једне стране, органи локалне самоуправе, установе културе и актери независне културне сцене како би се идентификовали свеобухватни културни потенцијали и кључни проблеми у њиховом раду, док су с друге стране испитивани ставови грађана методологијом фокус група и квантитативном методом анкетног истраживања.

Пројекат је спроведен прикупљањем података преко методолошки уједначених упитника и теренским истраживањем, односно применом методе индивидуалног и групног интервјуа ради добијања квалитативних података и дубљег увида у услове рада субјеката у култури.

Теренски део пројектних активности обухватио је обилазак 21 града у Србији и то:

**Табела 1: Датуми обилазака градова**

| Град              | Датум посете у току 2009. године           |
|-------------------|--|
| Сомбор            | 11-12. јун и 12. октобар                   |
| Панчево           | 6-8. јул                                   |
| Ваљево            | 10. јул; 22- 23 јул,<br>22-23. септембар   |
| Лозница           | 15-16. јул; 5. септембар; 20-21. септембар |
| Шабац             | 5-6. август,<br>4-5. септембар             |
| Крагујевац        | 24-25. август                              |
| Врање             | 26-27. август и 30. октобар                |
| Суботица          | 13-14. октобар                             |
| Зрењанин          | 15-16. октобар                             |
| Краљево           | 19-20. октобар                             |
| Крушевац          | 21-22. октобар                             |
| Чачак             | 23-24. октобар                             |
| Ниш               | 26-27. октобар                             |
| Лесковац          | 28-29. октобар                             |
| Пожаревац         | 16. новембар                               |
| Смедерево         | 17. новембар                               |
| Сремска Митровица | 19-20. новембар                            |
| Ужице             | 1-2. децембар                              |
| Нови Пазар        | 3-4. децембар                              |
| Зајечар           | 7-8. децембар                              |
| Јагодина          | 9-10. децембар                             |

<sup>1</sup> Изузев градова Лознице и Новог Пазара, који нису центри округа, али имају статус града.



Приликом обилазака градова, посећени су и активни домови културе и културно-уметничка друштва у насељеним местима. Укупно су посећена 23 насељена места и то: Старчево, Иваново, Омољица, Банатско Ново Село, Долово, Глогоњ, Јабука, Банатски Брестовац, Качарево, Бачки Моноштор, Колут, Чонопља, Гаково, Вучје, Грделица, Брестовац, Печењевце, Ушће, Драгоцвет, Ракитово, Рибник, Ковачевац, Рибаре.

Током теренског рада истраживачки тим Завода прешао је укупно 23.599 километара.

Приликом обилазака, представници Завода разговарали су са директорима установа културе које су на буџету града. Свим установама достављени су и упитници који обухватају рад установе за последње три године, посебни упитници за запослене у основној делатности и упитници за управне одборе установа.

Како бисмо добили увид у начин организације културних система градова, вршени су и интервјуи са представницима локалне самоуправе - већницима задуженим за област културе, помоћницима градоначелника за културу, начелницима одељења за друштвене делатности или шефовима одсека за културу (уколико такав одсек постоји у организацији локалне администрације), као и самосталним стручним сарадницима за културу (уколико општинска систематизација предвиђа такво радно место). Посебно прилагођени упитници су достављени и локалној самоуправи за културу.

У оквиру пројекта *Локалне културне политике* укупно је обављен 526 интервју.

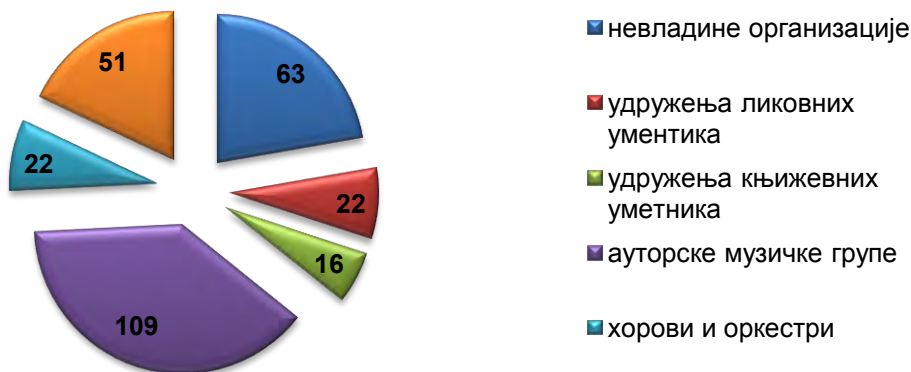
| Врста субјекта у култури | Број интервјуа |
|--------------------------|----------------|
| Локална самоуправа       | 21             |
| Установе културе         | 159            |
| Независна културна сцена | 283            |
| Фокус групе              | 42             |
| Обука анкетара           | 21             |
| <b>УКУПНО:</b>           | <b>526</b>     |

Приказ 1: Број интервјуа по типу установе



Када је реч о цивилном сектору у области културе, обављено је 283 интервјуа (групних и индивидуалних) са представницима различитих удружења грађана у култури, неформалним групама и појединцима. Треба нагласити да је истраживачки тим Завода настојао да идентификује све актере, али да су разговори вођени са неколико представника поменуте сцене. Такође у табели на страни код представљања структуре цивилног сектора наведени су сви актери које смо препознали као оне који се примарно баве културом. Међутим, у обзир треба узети чињеницу да је цивилни сектор често неухватљив због потенцијалне краткотрајности и/или недовољне транспарентности, те постоји могућност да је неки од актера пренебрегнут приликом набрајања.

Приказ 2: Број интервјуа са актерима независне културне сцене



- Истраживање ставова грађана о стању у култури у граду становања, обухватало је две методе:
1. фокус групе – у сваком граду су одржане по две посебно структурисане фокус групе, према занимањима и старосним групама, од по 10 чланова. Дакле обављена су укупно **42 групна разговора са 400 грађана.**
  2. анкетно испитивање грађанства на независном квотном узорку – 390 испитаника по граду, дакле **7800 испитаника.** У градовима је одржана инструктажа анкетара. У сваком граду је обучено по 13 анкетара, дакле укупно **260 анкетара.**

**Додатни производ Пројекта су компакт дискови и интернет презентације културе у градовима, доступне на интернет страници Завода [www.zaprokul.org.rs](http://www.zaprokul.org.rs).** Анализирајући званичне интернет презентације градова, уочено је да је област културе недовољно приказана, односно да су само набројане установе културе, тако да грађани немају на једном месту информацију о програмима тих установа, ко су представници независне културне сцене и какве су њихове активности, када се одржавају градске манифестације, који се све споменици културе налазе на територији датог града и по чему су они специфични. У циљу превазилажења наведених недостатака, презентације су осмишљене као **мултимедијалне „мале енциклопедије културе“.**

\*\*\*

*Дескриптивна анализа и приказ који се налазе пред вама је најисцрпнији извештај до сада објављен у Србији када је сектор културе у питању у поменутом градовима. Након истраживачких посета, неколико градова је приступило изради локалних планова развоја културе. Истраживачки тим Завода који је учествовао у овом пројекту, остаје у нади да ће „Културне политике градова Србије“ имати и даље практичних импликација, те да ће допринети стратешком развоју културе у Србији.*